

مقایسه هیجان طلبی و رفتارهای پر خطر در کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی

وحیده زاده باقری^۱، علی جانی پور^۱، کرم جانی پور^۱، شیرعلی خرامین^۲

گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یاسوج، یاسوج، ایران^۱، گروه روانشناسی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران^۲

تاریخ وصول: ۱۳۹۸/۰۷/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۱/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: هیجانان انسان گاهاً بر تصمیمات انسان تأثیر گذاشته و باعث بروز رفتارهایی از جانب او می‌گردد. هیجانان به صورت مثبت و منفی نمود پیدا می‌کند و برخی از این اشکال منفی در قالب بزهکاری نمایانگر می‌شوند. هدف از این مطالعه تعیین و مقایسه هیجان طلبی و رفتارهای پر خطر در کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی بود.

روش بررسی: این مطالعه یک پژوهش توصیفی-تحلیلی، از نوع مقایسه‌ای است که در سال ۱۳۹۷ بر روی ۱۶۰ نفر از کودکان و نوجوانان مراکز نگهداری سازمان بهزیستی، کانون اصلاح تربیت و مدارس شهر یاسوج در دو گروه ۸۰ نفره (مورد، شاهد)، به روش نمونه‌گیری در دسترس مبتنی بر هدف انتخاب و با پرسشنامه‌های دموگرافیک و هیجان‌طلبی کودکان و نوجوانان "روسو" مورد ارزیابی قرار گرفتند. با توجه به این که می‌بایست گروه شاهد با گروه آزمودنی همتا می‌بودند، بنابراین، گروه کنترل از میان دانش‌آموزان راهنمایی و دبیرستان حاشیه شهر یاسوج به صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب گردیدند. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری همبستگی اسپیرمن، آنالیز واریانس و آزمون خی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که بیشترین بزه کودکان و نوجوانان به ترتیب سرقت با ۴۱/۲ درصد، نزاع و درگیری با ۳۲/۶ درصد و سایر بزه‌ها ۲۶/۲ درصد بودند. همچنین در این مطالعه، اختلاف معنی‌داری بین هیجان‌طلبی کودکان و نوجوانان بزهکار با کودکان عادی مشاهده شد ($P < 0/05$) و بین مؤلفه‌های هیجان‌طلبی یعنی هیجان‌زدگی، ماجراجویی و بازداری‌زدایی اجتماعی، کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی رابطه معنی‌داری ($P < 0/05$) وجود داشت.

نتیجه‌گیری: با توجه به این که در این مطالعه مشخص شد که هیجان‌طلبی کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی و مؤلفه‌های مرتبط (ماجراجویی و بازداری‌زدایی اجتماعی)، رابطه مثبت و معنی‌داری دارند، لذا آموزش مهارت‌های زندگی برای کودکان، نوجوانان و ایجاد بسترهای مناسب، جهت تخلیه هیجانی آنان به وسیله مربیان و متولیان جامعه توصیه می‌شود.

واژه‌های کلیدی: هیجان‌طلبی، رفتارهای پرخطر، کودکان و نوجوانان، بزهکاری

* نویسنده مسئول: یاسوج، کرم جانی پور، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یاسوج، گروه حقوق

Email: karamjanipour1349@gmail.com

مقدمه

در محیط زندگی خود هستند و حاضرند آن را به بهای سنگین در معرض خطر قرار دادن حیثیت، اعتبار اجتماعی و حتی سلامتی جسمانی و حیات خود به دست آورند، آنها به احتمال بیشتری، افراد ماجراجو و برون‌گرا هستند، که از تکرار و یکنواختی خسته، کسل و بی‌حوصله می‌شوند(۳).

هیجان‌خواهی، صفتی با مؤلفه‌های وسیع که در آغاز به وسیله هانس آیزنک توصیف شده بود، زاگرم‌ن هیجان‌خواهی را به عنوان نیاز به احساس‌ها و تجربیات مختلف، جدید، پیچیده و سخت و میل به خطر کردن در زمینه‌های فیزیکی(بدنی)، اجتماعی، قانونی و اقتصادی به خاطر چنین تجربیاتی تعریف می‌کند(۴).

برای صفت کلی هیجان‌خواهی چهار عامل یا مؤلفه تعیین شده است این عوامل عبارتند از: الف-خطرجویی یا ماجراجویی^(۱): تمایل به درگیر شدن در فعالیت‌های جسمانی شامل؛ عناصری از سرعت، خطر، تازگی و گریز از جاذبه است. ب- تجربه‌جویی^(۲): جست و جو برای تجربه‌های جدیدی از طریق مسافرت، موسیقی، هنر و شیوه زندگی خودانگیخته و ناهماهنگی با وجود تشابهی که مردم به آنها گرایش دارند. ج- بازداری زدایی^(۳): نیاز به جست و جوی رهایی در فعالیت‌های اجتماعی، بازداری نشدن با توسل به الکل یا بدون آن. د- حساسیت نسبت به یک نواختی، ملال‌پذیری^(۴): اجتناب از تجربه تکرار، کار عادی یا یکنواخت با اشخاص قابل

هیجان عبارت است از واکنش کلی، شدید و کوتاه ارگانیزم به یک موقعیت غیره منتظره، که همراه با یک حالت عاطفی خوشایند یا ناخوشایند است(۱)، با این وجود پاسخ غیره منتظره به محرک‌ها می‌تواند مثبت و یا منفی باشد و در قالب شادی، نشاط، غم، افسردگی، پرخاشگری و خشونت، که در بیشتر مواقع به صورت هیجان‌خواهی نمود عملی پیدا می‌کند، مشخص می‌گردد.

هیجان‌ها بسیار پیچیده‌تر از آن هستند که ابتدا به چشم می‌آیند. در نگاه اول، هیجان‌ها را به عنوان احساس می‌شناسیم، ما شادی و ترس را می‌شناسیم، زیرا جنبه احساسی آنها طبق تجربه ما خیلی بارز هستند. وقتی با تهدید مواجه می‌شویم(ترس) یا به سمت هدفی پیشرفت می‌کنیم(شادی)، تقریباً غیر ممکن است که متوجه جنبه احساس هیجانی نشویم، اما به همان صورتی که بینی، بخشی از صورت است، احساس‌ها نیز فقط جزئی از هیجان هستند(۲).

هیجان‌خواهی به صورت نیاز به هیجان‌ات و تجارب متنوع، جدید و پیچیده و هم‌چنین، تمایل به پذیرش خطرات جسمی و اجتماعی برای حصول به این گونه تجارب، تعریف شده است. افراد هیجان‌خواه، ویژگی‌های شخصیتی خاصی دارند که رفتار آنها را در موقعیت‌های مختلف هدایت می‌کند. ویژگی اساسی افراد هیجان‌خواه، گرایش به سوی کسب تجارب جدید و خطر کردن برای رسیدن به این تجارب است. هیجان خواهان دائماً در جستجوی محرک‌های جدید و تازه

1-Risk Taking
2-Experience Seeking
3-Disinhibition
4-Border Seeking

پیش‌بینی و در صورت قرارگرفتن اجباری در معرض چنین تجربه‌هایی، واکنش عدم رضایت بیقارانه نشان دادن (۵).

در دهه‌های اخیر، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که رفتارهای مخاطره جویی در دوران نوجوانی بسیار رایج و پرتکرار هستند (۶ و ۷) و بسیاری از این پژوهش‌ها بر پیامدهای منفی رفتار مخاطره جویی تمرکز کرده‌اند (۸)، به طور مثال رفتار بی‌پروایی (۹)، فعالیت‌های مجرمانه مانند دزدی و رفتارهای ناسالم جنسی، سیگار کشیدن، میگساری، مصرف و سوء استفاده از دارو و رانندگی پر خطر (۱۰).

هیجان‌خواهی برای ربط دادن حوادث با یکدیگر ارایه می‌شود. یکی از دلایل مهم به این مسئله، از این حقیقت نشأت می‌گیرد که این یک فعالیت تقویتی متقابل است، بدین معنا که اگر پیامد یک عمل مانند یک جنایت، باعث اثر مثبت در فرد مجرم شود دوست دارد که آن را تکرار کند (۱۱). طبق نظریه «ماروین زاگرمین» هیجان‌خواهی تحت عنوان نیاز به تجارب و احساس‌های گوناگون، پیچیده، بدیع و بی‌سابقه و تمایل به خطر جویی تعریف شده است (۱۲).

هیجان‌خواهی را می‌توان به عنوان دلیلی برای خصیصه تمایل به داشتن هیجان و تجربیات جدید و تمایل به خطرپذیری توصیف کرد. هیجان‌خواهی به شکل مستعد بودن برای انجام رفتارهای مختلفی همچون مصرف مواد، خشونت، سکس، سقوط آزاد، ورزش‌های رزمی، کوهنوردی و انجام بازی‌های کامپیوتری، ظاهر می‌شود (۱۳). بنا براین، اشکال عملی و رفتاری هیجان‌خواهی در قالب اعتیاد (به داروهای

روانگردان، اینترنت و فضای مجازی، مصرف مشروبات الکلی)، خشونت و پرخاشگری، ورزش‌های رزمی و خطر آفرین و به طور کلی رفتارهای مخاطره آمیز نمود پیدا می‌کند.

ریو در مطالعه خود، اعلام می‌کند که هیجان‌های مثبت، مشغولیت و خشنودی حالت‌های انگیزشی ما را منعکس می‌کنند، در حالی که هیجان‌های منفی، بی‌اعتنایی و ناکامی حالت‌های انگیزشی ما را نشان می‌دهند. هیجان‌های مثبت همچنین سازگاری موفقیت‌آمیز را با شرایطی که مواجه می‌شویم نشان می‌دهند، در حالی که هیجان‌های منفی، سازگاری ناموفق را منعکس می‌کنند. بسیاری از صاحب‌نظران در مسئله بزهکاری، کمبود محبت و ضعف عاطفی را ریشه اصلی جرم و انحراف می‌دانند. تحقیقی در این زمینه نشان می‌دهد که ۹۱ درصد مجرمان در ارتباط با جرم به نحوی دچار مشکل عاطفی بوده‌اند (۱۴).

در پژوهشی که از ۸۰۰ فرد بزهکار به عمل آمده، معلوم شد که ۶۵ درصد مادران آنها طلاق گرفته و یا در حال جدایی بوده‌اند. بررسی دیگر نشان می‌دهد که ۸۸ درصد افراد مجرم دارای پدر و مادری بوده‌اند که از هم جدا زندگی کرده و بین آنها اختلاف نظر و ستیزه وجود داشته است (۱۵). از این‌رو، می‌توان گفت: اختلاف والدین، بستر و زمینه مناسبی برای انحراف نوجوانان و جوانان و به طور کلی بزهکاری می‌باشد.

نوجوانان بزهکار بیشتر از نوجوانان عادی بود و بین متغیرهای یاد شده در دو گروه رابطه معنی‌داری وجود دارد (۱۹).

افضلی، در پژوهشی با عنوان «عوامل روانی مؤثر در بروز بزهکاری نوجوانان» بیان می‌کنند؛ ویژگی‌های شخصیتی که احتمالاً در نوجوانان بزهکار آشکارتر است، عبارتند از: توانایی ابراز وجود در اجتماع، جسارت و بی‌اعتنایی، داشتن احساسات دوگانه نسبت به شخصیت‌های آمرانه و مرجع، فقدان انگیزه توفیق، خشم و آزرده‌گی و احساس تنفر، احساس دشمنی و خصومت، مظنون و مشکوک بودن، ویرانگری، وفور رفتارهای هیجانی و فقدان توانایی در خودبازداری، بسیاری از این ویژگی‌ها از لحاظ ماهیت، کیفیتی دفاعی دارند و نشانگر آن است که نوجوانان از مفهوم خود و احساسات، آسیب دیده‌اند، خود را فاقد کفایت می‌بینند، هیجان‌ات خود را نفی می‌کنند، نیازهای نوجوان با ناکامی مواجه شده است و قادر به بیان خویشتن نیستند (۲۰).

یافته‌های لین و تسایی، در مورد رابطه هیجان‌خواهی با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان تایوانی نشان داد که وابستگان به اینترنت به طور معنی‌داری نسبت به غیروابستگان به اینترنت نمرات بالاتری در هیجان‌خواهی و عدم بازداری به دست آورده‌اند (۲۱).

لاوین و همکاران در پژوهشی ۳۴۲ نفر از دانشجویان دوره لیسانس با فرهنگ‌های متفاوت را در ایالات متحده بررسی کردند، در این مطالعه ۴۳ نفر به عنوان وابسته به اینترنت معرفی شدند طبق نتایج آنها،

کاو و سو، پژوهشی تحت عنوان شیوع اعتیاد به اینترنت در بین نوجوانان چینی و بررسی شیوع و ویژگی‌های روانشناختی در ارتباط با اعتیاد به اینترنت انجام دادند (۱۶). نتایج بررسی یاد شده مشخص کرد که، گروه معتاد به اینترنت امتیازات بالایی در مقیاس روان‌نژندی و روان‌پریشی داشتند. در مقایسه با گروه کنترل، گروه دارای اعتیاد به اینترنت، امتیازات بالایی در راهبردهای مقابله‌ای، بیش‌فعالی، مشکلات کلی و رفتارهای اجتماعی کسب کردند (۱۶).

غلامعلی لواسانی، رحمانی و حجازی، پژوهشی تحت عنوان رابطه وابستگی به اینترنت با هیجان‌خواهی و پنج عامل بزرگ شخصیت در دانشجویان دانشگاه تهران انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که بین وابستگی به اینترنت با نمره کل هیجان‌خواهی و نیز زیرمقیاس‌های بازداری‌زدایی و حساسیت به کسالت رابطه معنی‌دار مثبت وجود دارد (۱۷).

بر اساس گزارش کانون اصلاح و تربیت سازمان زندان مشهد، که در سال ۱۳۶۱ منتشر شد، ۶۲ درصد افراد موجود در کانون، والدین آنها با یکدیگر ناسازگاری داشته‌اند. این امر بیانگر ارتباط نادرست خانوادگی است که می‌تواند منجر به بزهکاری در نوجوانان شود (۱۸).

حسینی و همکاران در مطالعه‌ای با عنوان «رابطه هیجان‌خواهی برون‌گرایی و خشم در نوجوانان پسر بزهکار و عادی شهر تهران» بیان می‌دارند: میزان هیجان‌خواهی، برون‌گرایی و خشم

وابستگان به اینترنت امتیاز بیشتری در زمینه ماجراجویی و هیجان‌خواهی نسبت به افراد غیر وابسته کسب کردند (۲۲).

با توجه به موارد پیش گفت و این که افراد هیجان‌خواه، برای خود، خانواده و جامعه مشکلاتی را پدید می‌آورند که در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی قابل طرح می‌باشد، بر این اساس هدف از این مطالعه تعیین و مقایسه هیجان‌طلبی و رفتارهای پر خطر در کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی شهر یاسوج بود.

روش بررسی

این مطالعه یک پژوهش توصیفی-تحلیلی، از نوع مقایسه‌ای و گذشته‌نگر می‌باشد، جامعه آماری، شامل کلیه کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال شهر یاسوج می‌باشند که در یکی از مراکز نگهداری سازمان امور زندان‌ها (کانون اصلاح تربیت)، یا مراکز تحت پوشش سازمان بهزیستی، مراکز بازپروری و یا تحت مراقبت خانواده مشغول گذراندن دوره محکومیت بزهکاری خود هستند. در این مطالعه تعداد ۸۰ نفر از جامعه آماری به صورت نمونه در دسترس مبتنی بر هدف به عنوان نمونه آماری انتخاب گردیدند. برای انتخاب گروه کنترل، با توجه به این که می‌بایست با گروه آزمودنی هم‌تا می‌بودند، بنابراین، گروه کنترل از میان دانش‌آموزان راهنمایی و دبیرستان حاشیه شهر یاسوج به صورت تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند.

در این مطالعه جهت رعایت موارد اخلاقی

پژوهش، بعد از بیان اهداف پژوهش و توجیهات لازم، پرسشنامه‌ها به وسیله دانش‌آموزان تکمیل گردید، دانش‌آموزان در تکمیل پرسشنامه‌ها آزاد بودند و در هر مرحله‌ای از تکمیل پرسشنامه می‌توانستند از ادامه کار منصرف شوند. اطلاعات پرسشنامه‌ها بعد از جمع‌آوری به صورت کلی تجزیه و تحلیل می‌شدند. ابزار اندازه‌گیری متغیرها در این تحقیق به وسیله پرسشنامه انجام گرفت.

پرسشنامه دموگرافیک؛ در این پرسشنامه اطلاعاتی چون؛ سن، جنس، تعداد خواهر و برادر، شغل پدر، سطح سواد، و نوع بزه آورده شده است.

مقیاس هیجان‌خواهی کودکان^(۱) به وسیله مری فرانسویس روسو و همکاران (۲۳)، ساخته شد. این مقیاس ۲۶ سوالی، دارای سه مولفه هیجان‌زدگی و ماجراجویی (TAS)^(۲)، با ۱۲ سوال، نگرش به دارو والکل (DAA)^(۳)، با ۵ سوال و بازدارندگی اجتماعی (SD)^(۴)، با ۹ سوال است. هر سوال در این مقیاس، دارای دو گزینه الف و ب است که آزمودنی پس از خواندن هر دو گزینه، باید یکی از آن دو را که بیشتر با تمایلات و احساساتش هماهنگ است، انتخاب کند. روسو اعتبار درونی ۰/۴۹، پایایی ۰/۶۲ و اعتبار بازآزمایی سه هفته‌ای ۰/۷۱ را برای این مقیاس گزارش داده است.

این مقیاس در ایران به وسیله پژوهشگران استاندارد شده است. فرم استاندارد شده ایرانی ۲۰

1-Sensation seeking scale for children
2-Trill and Adventure Seeking (TAS)
3-Drug and Alcohol Attitude (DA)
4-Social Disinhibition (SD)

نسبت به همکاری و تکمیل پرسشنامه‌ها ناراضی بودند، از نمونه خارج می‌شدند به عنوان معیار خروج مطرح گردید. گروه نمونه در تکمیل پرسشنامه‌ها مخیر و آزاد بودند و در هر مرحله‌ای از تکمیل پرسشنامه‌ها می‌توانستند از ادامه کار منصرف شوند. از نوشتن مشخصات فردی، نام و نام خانوادگی در پرسشنامه‌ها خودداری کرده و اطلاعات پرسشنامه‌ها بعد از جمع‌آوری به صورت کلی تجزیه و تحلیل گردیدند

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری همبستگی اسپیرمن، آنالیز واریانس، آزمون خی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این مطالعه سن گروه نمونه بین ۱۰ تا ۱۸ سال و سرقت و درگیری (۴۱/۲ درصد و ۳۲/۶ درصد)، بیشترین فراوانی جرم افراد بزهکار بود. همچنین ۴۶/۹ درصد گروه نمونه ۵ و بیشتر خواهر و برادر داشتند و شغل پدر ۳۳ درصد گروه نمونه کارگر فصلی بوده است. در این مطالعه مشخص شد که هیجان‌طلبی کودکان و نوجوانان بزهکار بیش از افراد عادی بوده ($p < 0.01$) و بازداری‌زدایی اجتماعی و ماجراجویی در کودکان و نوجوانان بزهکار با کودکان و نوجوانان عادی اختلاف معنی‌داری داشتند ($p < 0.05$).

سوال دارد. لازم به ذکر است که مؤلفه نگرش به دارو و الکل در این فرم بنابر معذورات فرهنگی و دینی، پس از مشورت با سازنده مقیاس، مری روسو، حذف شده است. ضریب پایایی به روش کودر ریچاردسون برابر ۰/۸۷ بوده است. آلفای کرونباخ مؤلفه TAS، ۰/۷۰ و مؤلفه SD، ۰/۴۴ به دست آمد. اعتبار کل آزمون برای پسران ۰/۷۰ و برای دختران ۰/۷۱ بوده است. مؤلفه هیجان‌زدگی و ماجراجویی (TAS)، برای پسران ۰/۷۰ و برای دختران ۰/۷۲ اعتبار داشته است. اعتبار مؤلفه بازداری‌زدایی اجتماعی (SD)، برای پسران ۰/۴۱ و برای دختران ۰/۴۶ است.

برای پرسش تحقیق و نیز تعیین شاخص‌های آماری از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در سطح توصیفی با استفاده از مشخصه‌های آماری نظیر میانگین، انحراف استاندارد، نمودار و جدول به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته و در سطح استنباطی برای آزمون فرضیات، از آزمون‌های ناپارامتری نیز استفاده شده است. در این مطالعه معیارهای ورود به پژوهش عبارت بودند از کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال شهر یاسوج که در یکی از مراکز نگهداری سازمان امور زندان‌ها یا مراکز تحت پوشش سازمان بهزیستی، مراکز بازپروری و یا تحت مراقبت خانواده مشغول گذراندن دوره محکومیت بزهکاری خود بودند که بعد از توضیحات لازم در مورد اهداف پژوهش، نسبت به تکمیل پرسشنامه‌ها، همکاری و رضایت کامل داشتند. اگر به هر دلیلی

بر اساس جدول ۱، ضریب همبستگی اسپیرمن بین هیجان خواهی با بازداری زدایی اجتماعی، ماجراجویی همبستگی مثبت معنی دار آماری ($p < 0/05$) و با شغل و سواد پدر همبستگی منفی معنی دار آماری ($p < 0/05$)، را نشان داده است. همچنین بین نوع جرم با تعداد خواهر و برادر، سن و سواد پدر همبستگی مثبت معنی دار آماری ($p < 0/05$) دیده می شود. بازداری زدایی اجتماعی با کلاس درس همبستگی معنی دار ($p < 0/05$)، را نشان داده است.

بر اساس جدول ۲، ضریب همبستگی اسپیرمن بین ماجراجویی با بازداری زدایی اجتماعی، شغل پدر و کلاس درسی همبستگی معنی دار آماری ($p < 0/05$) را نشان داده است. همچنین بین بازداری زدایی اجتماعی با کلاس همبستگی معنی دار ($p < 0/05$) را نشان داده است.

جدول ۳ نشان می دهد که میانگین نمره متغیر وابسته و دو زیر مؤلفه در دو گروه مورد و کنترل دارای تفاوت آماری معنی دار می باشد ($p < 0/05$).

جدول ۱: تحلیل همبستگی اسپیرمن بین متغیر، وابسته و متغیرهای مستقل تحقیق در مطالعه هیجان طلبی و تأثیر آن بر ارتکاب جرم در شهر یاسوج ۱۳۹۸

متغیر	هیجان طلبی	نوع جرم	شغل پدر	تعداد خواهر و برادر	ماجراجویی	بازداری زدایی اجتماعی	کلاس سواد	سن سال
نوع جرم	۰/۰۷۳							
شغل پدر	۰/۵۱۹	-۰/۰۷۶						
تعداد خواهر و برادر	۰/۰۰۲	۰/۰۲۳	۰/۴۴					
ماجراجویی	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۹	۰/۰۳۳				
بازداری زدایی اجتماعی	۰/۹۱۶**	۰/۹۱۶**	۰/۲۰۷**	۰/۶۷۸	۰/۸۳۵**			
کلاس سواد	۰/۰۹۸	۰/۰۲۶	۰/۱۳۹	۰/۳۷۳**	۰/۱۶۵*	۰/۱۶۸*		
سن سال	۰/۰۰۱	۰/۰۲۸	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۲۷	۰/۰۴۳	۰/۶۵۴**	
سواد پدر	۰/۰۴۶	۰/۰۲۶	۰/۰۲۱	۰/۲۸۴	۰/۲۱۷	۰/۰۶۲	۰/۲۳۲	۰/۰۵۹
تعداد	۱۶۰	۸۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰

** = به سطوح معنی داری اشاره می کنند

جدول ۲: تحلیل همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای تحقیق در دو گروه کودکان و نوجوانان در مطالعه هیجان طلبی و تأثیر آن بر ارتکاب جرم

در شهر یاسوج ۱۳۹۸

سن	کلاس	تعداد خواهر و برادر	شغل پدر	بازداری زدایی اجتماعی	ماجراجویی	
					۰/۸۳۲**	ضریب همبستگی
					۰/۰۰۰۱	سطح معنی‌داری
				-۰/۱۲۴	-۰/۲۰۷**	ضریب همبستگی
				۰/۱۱۷	۰/۰۰۹	سطح معنی‌داری
			۰/۰۴۴	۰/۰۳۳	۰/۰۲۲	ضریب همبستگی
			۰/۵۸۱	۰/۶۷۸	۰/۷۸۳	سطح معنی‌داری
		۰/۲۷۲**	۰/۱۳۹	-۰/۱۶۵*	-۰/۱۶۸*	ضریب همبستگی
		۰/۰۰۱	۰/۰۸۰	۰/۰۳۷	۰/۰۳۴	سطح معنی‌داری
	۰/۶۵۴**	۰/۱۳۷	۰/۱۰۱	۰/۰۷۰	۰/۱۱۵	ضریب همبستگی
	۰/۰۰۰۱	۰/۰۸۴	۰/۲۰۳	۰/۳۸۱	۰/۱۴۸	سطح معنی‌داری
	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰	۱۶۰	تعداد
۰/۱۲۸	۰/۰۴۵	۰/۰۷۳	-۰/۰۶۸	۰/۱۷۶	۰/۱۱۷	ضریب همبستگی
۰/۳۲۱	۰/۷۲۳	۰/۵۷۴	-۰/۵۹۸	۰/۱۷۲	۰/۳۶۷	سطح معنی‌داری
۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	تعداد

*، ** = به سطوح معنی‌داری اشاره می‌کنند

جدول ۳: آنالیز واریانس ارتباط بین متغیر وابسته هیجان طلبی، ماجراجویی و بازداری زدایی اجتماعی در دو گروه کودکان و نوجوانان در

مطالعه هیجان طلبی و تأثیر آن بر ارتکاب جرم در شهر یاسوج ۱۳۹۸

گروه	میانگین	انحراف معیار	تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
مورد	۲/۲	۰/۴۶	۱۴/۶۱	۱۵۸	۰/۰۰۱
شاهد	۱/۲	۰/۴۰	۱۴/۶۱	۱۵۵/۱۷	۰/۰۰۱
مورد	۶/۹۵	۲/۱۵	۱۱/۸۶	۱۵۸	۰/۰۰۱
شاهد	۳	۱/۴۲	۱۱/۸۶	۱۳۶/۷۴	۰/۰۰۱
مورد	۵/۱	۲/۱۷	۱۳/۸۴	۱۵۸	۰/۰۰۱
شاهد	۱/۳۶	۱/۸۰	۱۳/۸۴	۱۵۲/۸۹	۰/۰۰۱

بحث

اجتماعی و حتی سلامتی جسمانی و حیات خود به دست آورند، آنها به احتمال بیشتری، افراد ماجراجو و برون‌گرا هستند، که از تکرار و یکنواختی خسته، کسل و بی‌حوصله می‌شوند (۳)، هدف از این مطالعه تعیین و مقایسه هیجان‌طلبی و رفتارهای پر خطر در کودکان و نوجوانان بزهکار و عادی شهر یاسوج بود.

هیجان واکنش کلی، شدید و کوتاه‌ارگانیزم به یک موقعیت غیره منتظره، که همراه با یک حالت عاطفی خوشایند یا ناخوشایند است (۱)، و هیجان خواهان دایماً در جستجوی محرک‌های جدید و تازه در محیط زندگی خود هستند و حاضرند آن را به بهای سنگین در معرض خطر قرار دادن حیثیت، اعتبار

در این مطالعه مشخص شد که هیجان‌طلبی کودکان و نوجوانان بزهکار بیش از کودکان و نوجوانان عادی بوده و این اختلاف معنی‌دار می‌باشد ($P < 0/05$). نتایج این مطالعه با بررسی‌های حسینی و همکاران (۱۹)، افضلی (۲۰) و لین و تسایی (۲۱)، همسو می‌باشد. حسینی و همکاران (۱۹)، در مطالعه‌ای با عنوان «رابطه هیجان‌خواهی برون‌گرایی و خشم در نوجوانان پسر بزهکار و عادی شهر تهران» بیان می‌دارند؛ که میزان هیجان‌خواهی نوجوانان بزهکار و خشم آنان از نوجوانان عادی بیشتر بود و بین میزان هیجان‌خواهی بزهکاران نوجوان و خشم آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. افضلی (۲۰)، در پژوهشی با عنوان «عوامل روانی مؤثر در بروز بزهکاری نوجوانان» بیان می‌کند؛ ویژگی‌های شخصیتی که احتمالاً در نوجوانان بزهکار آشکارتر است، عبارتند از: توانایی ابراز وجود در اجتماع، جسارت و بی‌اعتنایی، داشتن احساسات دوگانه نسبت به شخصیت‌های آمرانه و مرجع، فقدان انگیزه توفیق، خشم و آزرده‌گی و احساس تنفر، احساس دشمنی و خصومت، مظنون و مشکوک بودن، ویرانگری، و فور رفتارهای هیجانی و فقدان توانایی در خود بازداری، بسیاری از این ویژگی‌ها از لحاظ ماهیت، کیفیتی دفاعی دارند و نشانگر آن است که نوجوانان از مفهوم خود و احساسات، آسیب دیده‌اند، خود را فاقد کفایت می‌بینند. فولادی، در نتایج پژوهش خود اعلام می‌کند که ۵۰ درصد بزهکاران اظهار کرده‌اند که دوستان ایشان به وسیله پلیس دستگیر شده‌اند و نیز حدود ۴۷

درصد از آنان، تیپ دوستان آنها نوعاً افراد خلافکار بوده‌اند. ۸۷/۵ درصد از آنان نیز اظهار کرده‌اند که دوستان ناباب نقش زیادی در سارق شدن افراد دارند و ۵۲ درصد از همین افراد اظهار کرده‌اند که به خاطر توجه دوستان آنها دست به سرقت زده‌اند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان به خصوصیات و ویژگی‌های دوره نوجوانی اشاره نمود، که بحران هویت بخشی مهم از این خصوصیات است، اختلاف والدین، روش فرزند پروری و شیوه همسرمداری معیوب آنان در کنار این بحران هویت، بزهکاری، هیجان‌طلبی کودکان و نوجوانان بخشی از این عوارض تعلیم و تربیت معیوب محسوب می‌شود. ستوده در پژوهشی که از ۸۰۰ فرد بزهکار به عمل آمده، معلوم شد که ۶۵ درصد مادران آنها طلاق گرفته و یا در حال جدایی بوده‌اند (۱۵). ستوده بررسی دیگر نشان می‌دهد که ۸۸ درصد افراد مجرم دارای پدر و مادری بوده‌اند که از هم جدا زندگی کرده و بین آنها اختلاف نظر و ستیزه وجود داشته است. از این‌رو، می‌توان گفت: اختلاف والدین، بستر و زمینه مناسبی برای انحراف کودکان و نوجوانان و بزهکاری آنان فراهم می‌آورد. روانشناسان نوجوانی را به دوره جنون و عصیانگری تشبیه کرده‌اند، که پرخاشگری، خشونت، ویرانگری و به طور کلی رفتارهای مخاطره‌آمیز بخشی از فعالیت‌های آنها می‌باشند. ضمن این که این رفتار آنان بزه محسوب شده و آثار اجتماعی و فردی منفی زیادی را به دنبال دارد، ولی با این گونه فعالیت‌ها به تخلیه هیجانی می‌رسند و احساس آرامش می‌نمایند.

اصلاح رفتار و یادگیری مهارت‌هایی برای بهزیستی این افراد.

نتایج این مطالعه بیانگر آن بود که بازداری‌زدایی اجتماعی به عنوان یکی از مؤلفه‌های هیجان‌طلبی در کودکان و نوجوانان با جرم و بزه‌کاری ارتباط معنی‌داری دارد. هم‌سویی نتایج این مطالعه با پژوهش لواسانی و همکاران (۱۷)، در دانشجویان دانشگاه تهران، هرچند که از نظر رده سنی و علمی در مقطعی بالاتر قرار دارند، ولی حکایت از آن می‌کند که بازداری‌زدایی در کودکان و نوجوانان هم میل و گرایش به بی‌بند و باری و رها کردن خود از قید و بندهای اجتماعی به خاطر اصل لذت و رسیدن به آمال و آرزوهای فوری، آنی و لذت‌جویی است. نوجوانان با توجه به ویژگی و خصوصیات خاص خود و تغییرات سریع جسمی، جنسی، شناختی، اخلاقی، اجتماعی، عاطفی و رشدی سریع، جهشی از کودکی به بزرگسالی و تغییرات هورمونی و فیزیولوژیکی که دارند و بحران هویتی که در سن بلوغ برای آنان حاصل می‌شود، بیشترین آسیب‌ها را تجربه می‌کنند و نافرمانی آنان از اولیاء خانه، مدرسه و جامعه همه حکایت از بازداری‌زدایی اجتماعی و رهایی از نظم و نظام حاکم بر محیط‌های اجتماعی دارد. این بی‌بند و باری وقتی شدت و درجه بیشتری به خود می‌گیرد، که دوستانی هم‌نوا، نوجوان را همراهی کند و با تشویق و ترغیب‌های گروه دوستان چهره‌های مقبول به خود می‌گیرد و این جو و فشار روانی، هنجارها و ارزش‌های جامعه را نادیده

در تبیین دیگری می‌توان اشاره نمود به این که، هیجان‌خواهی در کودکان و نوجوانان را می‌توان به عنوان دلیلی برای خصیصه تمایل به داشتن هیجان و تجربیات جدید و تمایل به خطرپذیری توصیف کرد. که از نظر زیست‌شناختی با فعالیت منوآمین‌اکسیداز در پلاکت‌های خون مرتبط است، که به نوبه خود ارتباط آن با سوء مصرف مواد، مصرف الکل، پرخاشگری و خشونت، حتی سرقت و بزه‌کاری و سایر رفتارهای ضد اجتماعی ثابت شده است.

هم‌چنین نتایج این مطالعه در قالب فرضیه دوم اشاره به این موضوع دارد که هیجان‌زدگی و ماجراجویی کودکان و نوجوانان با جرم و بزه رابطه معنی‌داری دارد. در مطالعه حسینی و همکاران (۱۹)، در نوجوانان پسر بزه‌کار و عادی شهر تهران «مشخص شد که میزان خشونت و پرخاشگری نوجوانان بزه‌کار بیشتر از نوجوانان عادی بوده و این تفاوت معنی‌دار بوده است. که این یافته با نتیجه پژوهش انجام شده در شهر یاسوج هم‌خوانی دارد. به نظر می‌رسد، چون افراد با ویژگی‌های ماجراجویی و کسب تجارب جدید و متنوع، بیشتر احتمال دارد که به هیجان‌زدگی وابسته شوند و این خصیصه در نوجوان، او را به سوی رفتارهای پر خطر سوق می‌دهد و در نهایت با تکرار این رفتارها، اعمال آنها با ارزش‌ها و هنجارهای جامعه تعارض پیدا کرده و رفتار آنها مجرمانه تلقی می‌شود و برای این که از آثار اجتماعی زیان‌بار آنان پیشگیری شود، کانون اصلاح تربیت مقصد و مقصود مطلوبی است برای

نمونه بیشتر، تنوع جنسیتی و مجزا بر روی گروه‌های تحولی دیگر مانند جوانان، کودکان، بزرگسالان و مقایسه نتایج آنها با یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند مفید فایده قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که هیجان طلبی کودکان و نوجوانان و مؤلفه‌های آن یعنی هیجان خواهی، ماجراجویی و بازداری‌زدایی اجتماعی با بزه و بزهکاری ارتباط معنی‌داری دارد، یعنی کودکان و نوجوانان مستقر در کانون اصلاح و تربیت کودکان و نوجوانان تحت سرپرستی سازمان بهزیستی که دارای تخلفات و اختلالاتی از سرقت، درگیری و خشونت‌هایی هستند، در مقایسه با کودکان و نوجوانان عادی از هیجان طلبی بیشتری برخوردارند، نافرمانی و ماجراجویی بیشتری دارند، قوانین و مقررات جامعه را نادیده می‌گیرند و درگیری‌ها با ارزش‌های جامعه داشته و هنجار شکن می‌باشند. با توجه با نتایج این مطالعه و هیجان طلبی کودکان و نوجوانان که بخشی از این خصیصه‌ها از ویژگی‌های فیزیولوژیکی آنان محسوب می‌شود، پیش‌بینی آموزش‌های لازم و کافی برای این افراد در زمینه مهارت‌های زندگی (ارتباط، حل مسئله، مقابله با استرس، خلق منفی، تفکر نقاد) و فراهم نمودن زمینه‌ها و مقدمات فضاهای ورزشی که تخلیه هیجانی را در قالب فعالیت‌های جامعه پسند برون‌ریزی کند، تدبیری آگاهانه و منطقی به نظر می‌رسد.

گرفته و در جستجوی کسب تجارب جدید و خطر کردن برای رسیدن به این تجارباند. هیجان خواهان دایما در جستجوی محرک‌های جدید و تازه در محیط زندگی خود هستند، حاضرند آن را به بهای سنگین در معرض خطر قرار دادن حیثیت، اعتبار اجتماعی و حتی سلامتی جسمانی و حیات خود به دست آورند، سرانجامی به جز ناکجاآباد و کانون اصلاح تربیت در انتظار آنان نیست.

به طور کلی یافته‌های این پژوهش باید با توجه به محدودیت‌های آن مورد توجه قرار گیرد. محدودیت اول، این که ماهیت همبستگی مطالعه حاضر نتیجه‌گیری علی در مورد یافته‌های آن را دشوار می‌سازد. محدودیت دوم، استفاده از ابزارهای خود سنجی در پژوهش حاضر است، وقتی خود کودکان و نوجوانان پرسشنامه‌ها را تکمیل کرده باشند متناسب با بحران‌های این سن و سال، شیطنتهایی دارند که احتمال دخالت این رفتارها در تکمیل پرسشنامه دور از انتظار نیست. محدودیت سوم، اجرای آن بر روی گروه نمونه در رده‌های سنی کودکان و نوجوانان راهنمایی و دبیرستانی می‌باشد که تداخل این دو گروه با ویژگی‌های خاص خود، در نتایج سوگرایی‌هایی را می‌تواند ایجاد کند. با توجه به این محدودیت‌ها، پژوهش‌های آتی می‌توانند با بررسی نقش زیر مؤلفه‌های هیجان خواهی در رفتار مجرمانه با استفاده از روش‌هایی مانند مدل معادلات ساختاری به روشن شدن نقش علی این متغیرها در ایجاد و تداوم جرم کمک کند، همچنین اجرای مشابه این پژوهش با حجم

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دوره دکتری رشته حقوق جزا با کد ۱۲۰۲۰۸۰۵۹۷۱۰۰۱ دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج می‌باشد، که با حمایت مالی این دانشگاه انجام شد. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از همه عزیزانی که در این مطالعه آنها را یاری کردند، کودکان و نوجوانان مستقر در کانون اصلاح و تربیت یاسوج و مدیران مربوطه و معاونت محترم بهزیستی استان کهگیلویه و بویراحمد تقدیر و تشکر نمایند

REFERENCES

1. Ganji H. General Psychology. 7th ed. Tehran: Savalan Publications; 2017; 197.
2. Schultz D, Schultz S. Personality theories. Translated by: Sayed Mohammadi Y(editor). 8th ed. Tehran: Virayesh Publications; 2005; 12.
3. Rio JM. Motivation and excitement. Translated by: Sayed Mohammadi Y(editor). 20th ed. Tehran: Virayesh Publications; Fourth edition; 2013; 379.
4. Zuckerman M, Kuhlman M. Personality and risk-taking: Common biosocial factors. *Journal of Personality* 2000; 68(6): 999-1029.
5. Howkins D, Catalano F, Miller J. Risk and protective factor for Alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood. *Psychological Bulletin* 1992; 1: 112.
6. Essau CA. Risk-taking behavior among German adolescents. *Journal of Youth Student* 2004; 24: 91-105.
7. Johanston LD, Omalley PM, Bachman JG, Schuinberg JE. Monitoring the future national results on adolescent drug use: Overview of key finding. National Institute on Drug Abuse Retrieved June 2006; 19: 211.
8. Hodgson CJR. Health locus of control, perception of risk, and risk-taking behavior in older adolescents. USA: Texas Woman; S University, Danton, Texas; 2000; 87.
9. Arnett J. Sensation-seeking, aggressiveness, and adolescent reckless behavior personality and individual. *Differences* 1996; 20(60): 693-702.
10. Zuckerman M, Kuhlman MD. Personality and risk-taking: common biosocial factors. *Journal of Personality* 2000; 68: 999-1029.
11. Trimpop R M, Kerr JH, Kirkcaldy B. Comparing personality constructs of risk-taking behavior. *Personality and Individual Differences* 1999; 26(2): 237-54.
12. Omidvar A, Saremi AA. Description, etiology, prevention, treatment and scales of Internet Addiction Disorder Assessment. 1th ed. Mashhad: Tamrin edition; 2002; 122.
13. Zuckerman M. Sensation seeking: Beyond the optimal level of arousal. 1th ed. Hillsdale, New Jersey: LEA; 1999; 112.
14. Arabian N. Addiction and the ways to prevent it with emphasis on education and the family. 1th ed. Tehran: Green Life edition; 2003; 23.
15. Setoodeh HA. Social Pathology. 4th ed Tehran: Ava Noor edition; 2001; 41.
16. Cao F, Su L. Internet addiction among Chinese adolescents: Prevalence and psychological features. *Department of Psychiatry Journal* 2006; 68: 99-219.
17. Gholamali Lavasani M, Rahmani S, Hejazi E. The relationship between internet dependency and emotion-seeking and five big personality factors in Tehran university students. *Journal of Applied Psychological Research* 2010; 1: 73- 87.
18. Ahmadi SA. Adolescent and youth psychology. 3th ed. Isfahan: Mashal Publications; 1995; 152.
19. Hosseini SM, Tabatabai SM, Agha Mohammadian HR. The relationship between extroversion and anger in adolescents of delinquent and ordinary boys in Tehran. *Journal of Educational and Psychological Studies* Fall and Winter 2013; 20: 21-40.
20. Afzali S. psychological factors influencing adolescent criminality. *Journal of Reform and Education* 2007; 70: 6-7.
21. Lin SSJ, Tsai CC. Internet addiction in Taiwanese teenagers. Washington. *Journal of the American Psychological Association* 2000; 132: 113- 29.
22. Lavin M, Marvin K, Mclarney A, Nola V, Scott L. Sensation seeking and collegiate vulnerability to Internet dependence. *Cyber Psychology and Behavior* 2000; 2(5): 425-30.
23. Russo Mary F, Stokes Garnett S, Lahey Benjam B, Christ Mary Anne G, McBurnett Keith L, Rolf Stouthamer L, et al. A sensation seeking scale for children: Further refinement and psychometric development. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment* 2012; 15(2): 876-89.

Comparison of Excitement and High-Risk Behaviors in Delinquent and Normal Children and Adolescents

Zadeh Bagheri V¹, Janipour A¹, Janipour K^{1*}, Kharamin SH²

¹Department of Law, Yasuj Branch, Azad University, Yasuj, Iran, ²Department of Psychology, Yasuj University of Medical Sciences, Yasuj, Iran.

Received: 20 Oct 2019

Accepted: 15 Jan 2019

Abstract

Background & aim: Human emotions sometimes affect human decisions and cause behaviors on his part. Emotions are expressed positively and negatively, and some of these negative forms are manifested in the form of delinquency. The aim of this study was to determine and compare emotional and risky behaviors in delinquent and normal children and adolescents.

Methods: The present descriptive-analytical study of comparative type was conducted in 2018 on 160 children and adolescents of the Welfare Organization, the Center for Correction of Education and Schools of Yasuj in two groups of 80 people (Case, Witness), by sampling in The goal-based access was selected and evaluated with Demographic and Emotional Questionnaires for Rousseau Children and Adolescents. Due to the fact that the control group had to be consistent with the experimental group, therefore, the control group was randomly selected from the middle school students and the high school of Yasuj city. Data were analyzed using Spearman correlation statistical tests, variance analysis, and chi test.

Results: The results of the present study indicated that the highest number of crimes committed by children and adolescents were robbery with 41.2%, quarrel and conflict with 32.6% and other crimes with 26.2%, respectively. Correspondingly, in the present study, there was a significant difference between delinquency of delinquent children and adolescents with normal children ($p < 0.05$) and between the components of emotional excitement, i.e. excitement, adventure and social deterrence, meaningful existence (delinquent children and adolescents) ($P < 0.05$).

Conclusion: Considering that the present study presented a positive and significant relationship between the sensation seeking behavior of normal and delinquent children and adolescents and related components (adventure and social deterrence), therefore, life skills training for children, adolescents and providing appropriate backgrounds, it is recommended to evacuate them by trainers and community administrators.

Keywords: Excitement, Adventure, High Risk Behaviors, Children and Adolescents, Delinquency.

Corresponding Author: Janipour K, Department of Law, Yasuj Branch, Azad University, Yasuj, Iran
Email: karamjanipour1349@gmail.com

Please cite this article as follows:

Zadeh Bagheri V, Janipour A, Janipour K, Kharamin SH. Comparison of Excitement and High-Risk Behaviors in Delinquent and Normal Children and Adolescents. *Armaghane-danesh* 2020; 25(2)(1): 354-367.